

лігійних відносин). Однією з шляхів розв'язання, є перетворення що виникли на релігійному ґрунті «конфліктів цінностей» на поверхню, тобто, відфільтрування головних причин конфлікту від світоглядного антагонізму конфлікту. Але у випадку «чистих» релігійних конфліктів потрібно тривалий процес створення нової цінності - релігійної терпимості й готовності до діалогу.

Конфліктогени, такі як прагнення вищості; прояв агресивності; прояв егоїзму властиві і релігійному конфлікту. Безапеляційність, властивою всім світовим релігій та його гілкам, що у кінцевому підсумку і зробила їх релігіями, той самий момент є сильним конфліктогеном. Звідси можна дійти невтішного висновку про перманентність релігійних конфліктів. Розвиток релігійного конфлікту залежить від соціетальних (процеси у державі, етнізація релігії, і її політизація) і внутрішньорелігійних (поява релігійну нетерпимість; загострення конкуренції за клір, асоціальний характер деяких навчань). Хід такого конфлікту безпосередньо залежить від того, інтереси яких верств суспільства зіштовхнулися на конфлікті, їх могутності і зв'язаності зі владою. Залежно від конструктивного чи деструктивного характеру конфлікту, й його напруги вона або вичерпується (компромісним рішенням тощо.), або завершується перемогою одного боку й зникненням іншої. Якщо ж релігійний конфлікт не розв'язується то швидко, може перетворитися на релігійну війну, у якій, поруч із релігійними вимогами висуваються і політичні. Ворог у такому війні не сприймається як така сама людина, він зводиться до сприйняття ворог ще віри і народу, боротьби з ним набуває принципового характеру.

Уваркіна Олена, Сью Шіші

ФІЛОСОФІЯ УКРАЇНСЬКОГО ДУХУ У ТВОРЧОСТІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА

Українське суспільство в умовах сучасних перетворень як ніколи потребує звернення до постаті та спадщини Тараса Шевченка, філософія якого є філософія глибоко індивідуальна, особиста і, разом з тим, ґрунтувалась на національній ідеї українського народу, його ментальності.

Саме філософсько-світоглядні погляди великого генія українського народу стають сьогодні духовними підвалинами для сучасної людини, яка шукає відповіді на проблемні питання життя і буття.

Дослідники творчості Т. Г. Шевченка, а саме через творчість пророка української нації відбувається вивчення його філософсько-світоглядних ідей, зауважують, що він виявляється крицевим носієм національності, державної ідеології, незламним лідером-трибуном, котрий закликає до безжалісної розправи не тільки з ворогом-супостатом, а й зі своїми нікчемними й запрованими земляками. З точки зору народництва (від Костомарова до поетів та публіцистів наших днів) Шевченко сприймається як Пророк і Геній, мислиться лише у призмі народу, з ним ідентифікуються Україна, українство, потреби й доля українського народу [1, с.187].

Почуття людської гідності простежується абсолютно у всіх творах поета. Причому Шевченко не підстроює людину під певну філософію, а навпаки ставить її над будь-якою філософією. Причому не підстроює він людину і під загально прийняті ідеали добропорядності. Головним об'єктом його творчості є людські почуття, вияви щастя і радості, болю і пригнічення. Шевченків-

ський гуманізм не є проявом якоїсь певної доктрини чи ідеї, в центрі його світу людина, реально існуюча у реальному бутті. Як зазначає І. Світличний: «Це – філософія художника, філософія поетична, філософія людського настрою і глибоких роздумів про людське життя і його призначення, філософія, тісно зв'язана з тими художніми образами, що їх поет відтворює у своїй поемі» [2, с. 278].

В творчості Шевченка простежується рішучий протест проти будь-яких проявів несвободи, будь то релігійна, соціальна чи національна нерівність і несвобода. Крім того, в творах великого поета можна також чітко прослідити бунт проти цілого устрою світу і бунт людини проти її власної долі. Його ставлення до будь-якої людини, як до особистості, яка має право на вільний розвиток, той факт, що в своїх творах поет зображав негативних героїв лише, щоб підкреслити добро і позитивні риси інших героїв, а також той факт, що не дивлячись на ненависть до царизму поет не відчував ненависті до російського народу, який так само конав в неволі – поза будь-якими сумнівами говорять по надзвичайну гуманність поета.

Соціально-філософським змістом Шевченкової поезії є відображення конфлікту між знеособленою та особистісною парадигмами буття людини, причому всі думки поета зорієнтовані на реалізацію спільності, у якій пріоритет належав би індивідові особистісного рівня розвитку сутнісних сил. Але відомі дослідники творчості Т. Г. Шевченка Г. Грабович та О. Забужко зауважують, що у творчому доробкові поета присутня таїна, яку ще не усвідомлено [3, с. 49; 4, с. 9]. Філософські погляди поета досліджуються і будуть досліджуватися, тому що Шевченко як явище велике й вічне – невичерпний і нескінченний.

Література:

1. Маланюк Є. Дмитро Донцов Книга спостережень. Проза. Том другий. – Торонто: Гомін України, 1966. – 367 с.
2. Світличний І. Поезія і філософія / І. Світличний // Серце для куль і для рим. – К. : Рад. письменник, 1990. – С. 271 – 283.

3. Грабович Г. Шевченко як міфотворець : семантика символів у творчості поета / Г. Грабович ; пер. С. Павличко. – К. : Рад. письм., 1991. – 210 с.

4. Забужко О. Шевченків міф України / О. Забужко. – 3-є вид. – К. : Факт, 2006. – 148 с.